

BİLGİSAYAR VE İNTERNETİN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ VE ALINABİLECEK ÖNLEMLER

Çağımızın en güçlü kitle iletişim kaynaklarından biri olan bilgisayarlar ve yaşamımıza birden bire giren internet, bugün bilgilenme, işlem yürütme, haberleşme, eğitim ve eğlence fonksiyonlarıyla hayatımızın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Günümüz toplumunda insanlar, bilgisayar ile küçük yaşlarda tanışmakta; evde ve okulda, gerek ödevleri için gerek eğlence için bilgisayardan yoğun bir şekilde istifade etmektedir.

Bu açıdan bakıldığında çocuklar, teknolojiyi iyi kullanan ve onu ileriye taşıyacak etkenlerin başında gelmektedir. Bilgisayar ve internet, sadece erişkinler için değil; aynı zamanda çocuklar için de oldukça faydalı bir ortamdır.

Çocuklarının, bir eğitim, eğlence ve iletişim aracı olarak bilgisayarlardan doğru ve etkin bir şekilde faydalanması adına birçok anne baba, çağa ayak uyma ve bilgiye daha çabuk ve etkin bir şekilde erişebilmeleri için çocuklarına bu tür imkânları sunmak istemektedirler.

Çocuk ve gençler, bilgisayar ve internet kullanırken çok çeşitli riskler ve güvenlik tehditleri ile karşı karşıyadır. Bu konu, hiç bir şekilde göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir konudur. Bir ebeveynin ya da eğitimcilerin görevi, çocuğa sadece bilgisayar ve internet gibi ortamları tanıtmak ve bu ortamlara erişimlerini sağlamak olarak tanımlanamaz. Normal olarak bir ebeveynin, kendi çocuğunun kendisi olmadan evin dışında, nerede, kiminle olduğunu bilmesi gerekiyorsa; başıboş ve uçsuz bucaksız bir ortam olarak nitelendirilebilecek internette çocukların kontrolsüz bir şekilde bırakılmaması, oldukça tehlikeli sonuçlara maruz kalmamak için gereklidir.

Ebeveynler, çocuklarının sadece kendi evlerinde bilgisayar ve internet kullanımını göz önüne alarak yanlış bir kanıya düşülebilirler. Aslında, özellikle okul çağındaki çocukların, bu tür kullanımları ev dışında yapabilecekleri birçok ortam söz konusudur. Emniyet Genel Müdürlüğü Haziran 2004 verilerine göre Türkiye’de faaliyet gösteren internet kafe sayısı 11.222’dir. Bugün bu sayı 25.000 olarak tahmin edilmektedir. İnternet kafelerin çokluğu göz önüne alınırsa; ülkemizdeki çocukların ve gençlerin internet kullandığı yerlerin başında bu tür yerlerin geldiği söylenebilir.

Bilgisayar ve internet kullanımının çocuk ve gençlere sunduğu olumlu getirilerinin yanında, bu kullanımın olumsuz etkilerinin bulunduğu da her zaman göz önünde tutulmalıdır.

1. Bağımlılık: Çocuğun dış dünyadan kopup tüm bağımlılıklarda olduğu gibi bilgisayar ve internet için diğer sorumluluklarını ihmal etmesidir. Yarattığı sanal dünya içinde kaybolan çocuğun gelişimi olumsuz etkilenir ve sosyal yaşamdan kopar. Dışarıda ya da okulda arkadaşlarıyla etkileşimde olmak yerine eve kapanarak ve özellikle şiddet içerikli oyunlar oynayarak bilgisayarları başında aşırı zaman harcayan çocuklar, fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişme problemleri ile yüz yüze kalabilirler. Kişilik gelişimleri de sağlıklı olmaz.

2. Şiddet ve Cinsellik: Çocukların internette karşılaşabileceği risklerden biri, sakıncalı olan cinsel içerikli sitelere girmeleri ve erişkinlerin cinsel tekliflerine maruz kalmalarıdır. Kimlik ve kişilik gelişimini henüz tamamlamamış olan çocuk ve ergenlerin cinsellikle ilgili yayın ve bilgileri internette doğru şekilde öğrenememeleri, sanal yolla cinsel tacize uğramaları, onların ruhlarında ve beyinlerinde tamiri zor hasarlara yol açmaktadır. Günümüzde 25 milyondan fazla çocuk internette saatlerce sörf yapmakta ve her dört çocuktan biri cinsel içerikli sitelerine girmektedir. Bu olumsuz etkilere maruz kalan çocuk ve ergenler, karşı cinsi ve cinselliği doğru tanıyamamakta, karşı cinsle ilişkide güvensizlik ve kaygı taşımakta ve hepsinden önemlisi ileriki dönemlerde sapkınca eğilimlere yönelmektedirler.

İnternetin olumsuz kullanım alanları ile ilgili bir durum tespiti yapmak amacıyla yapılan bir çalışmada, World Tracker tarafından sunulan ve internet kullanıcılarının arama motorlarında sorguladıkları anahtar sözcüklerin listelendiği rapora göre en çok arama yapılan (11.704.052 arama) 200 anahtar sözcüğün 82'si (5.237.846 arama) pornografi ile ilişkilidir. 2003 yılı itibariyle internet üzerinde bulunan web sitelerinin %12'si pornografiktir. Bu tür içeriklere çocukların ve gençlerin erişme olasılığı oldukça yüksektir.

Çocuklarla cinsel ilişkiye girmek isteyen erişkinler, çocukların sık kullandıkları sohbet odalarına girmekte ve bu sırada karşılaştıkları çocuklara erotik fotoğraflar göndererek gerçek ortamda da buluşma teklifleri yapabilmektedirler. Küçük çocuklara karşı cinsel ilgi duyma, haz alma ve cinsel ilişkiye girme olarak tanımlanan pedofili üzerine 7.650 adet sansürlenmiş site olduğu ve sanal pedofili piyasasının 5 milyar dolar civarında olduğu da bildirilmektedir.

ABD Adalet Bakanlığı tarafından yürütülen "Gençlik İnternet Güvenliği Araştırması"na göre 10 ile 17 yaşları arasında her beş çocuktan biri, çevrimiçi ortamda istenmeyen cinsel taleplerle karşılaşmaktadırlar. Avrupa'da Pedofili ile savaşılan COPINE adlı bir grubun bulgularına göre çocuk pornografisi daha da vahim bir yöne doğru gitmektedir. Özellikle internet üzerinde yayılan çocuk pornografisi kendine 6 ile 12 yaşları arasında masum kurbanlar seçmektedir. Amerika'da küçük yaşta çocukların internet ortamında sohbet programları ile tanıştıkları kişiler tarafından kaçırlıp, öldürüldüğü vakalar bile bulunmaktadır.

3. Kontrolsüz Alışveriş: Alışveriş sitelerinden çocuklara cazip gelecek oyun, oyuncak ve diğer şeylere kolay ulaşabileceğini düşünen çocuk bunları satın almak istemektedir. Ailesinin kredi kartını kullanma sık rastlanır. Bu nedenle çocuğun uyarılması, kredi kartı numarasını vermesinin sakıncasının anlatılması gereklidir.

4. İçki, Sigara Ve Uyuşturucuya Özendirme: Uyuşturucu ve terör gibi yasal olmayan yollara destek arayanlar interneti propaganda aracı olarak kullanmaktadır. Günümüzde bu amaçla kurulmuş pek çok site bulunmaktadır. Bu sitelerin düzenli olarak denetlenmesi gerekmektedir.

5. Haberleşme: Bilinen adıyla chatleşme zaman açısından sorun yaratmaktadır. Bundan daha önemlisi yabancı kişilerle yapılan görüşmelerin getireceği risklerdir. Kendisinden yaşça büyük ve kötü niyetli kişilerle ve suç örgütleri ya da diğer sorunlu insanların haberleşmesine katılabilirler. Çocuk pornografisinin, hırsız Yaşlarını belirtmeyen çocuklar daha büyük insanlarla uygun olmayan konuşmalar yapabilirler. Örneğin kendini 12 yaşında bir kız çocuğu gibi gösteren bir kişinin 40 yaşında bir adam olabilir. Çocuklara chat odalarının, bilgisayarın sokağı olduğu, tıpkı sokakta olduğu gibi, yabancılarla konuşmamaları, onların yanlarına gitmemeleri, aileye ve eve ilişkin bilgi vermemeleri tembihlenmelidir.

6. Hacker Yetiştirilmesi: Bu son zamanların sorunudur. Tüm zamanını bilgisayarda geçiren çocuk, başarıyı ve macerayı da orada aramakta, girmemesi gereken sitelere girerek ya da zarar vererek yasalarla başını derde sokmaktadır.

7. Eğitim Açısından Zararları: Eğitim sistemi ve eğitimci açısından bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili dile getirilen farklı bir görüş, internette var olan yoğun bilginin, öğretmen, kitap, kütüphane, araştırmacılık, deney ve gözlem gibi normal eğitim araçlarına olan olumsuz etkisini işaret etmektedir. Çocuklar, özellikle ev ödevlerini yaparken kolaycılığa kaçarak bilgisayar ve internet ile yetinebilmektedirler.

8. Teknik Zararlar: Çocuklar, internette indirdikleri çeşitli dosyalarla veya e-posta ile tanımadıkları kişilerden gelen dosya ve linklere girerek bilgisayara virüs bulaştırabilirler, casus yazılımların girmesine müsaade edebilirler, bilgisayarı bozabilirler. Bunun sonucu olarak var olan belge ve dosyalar kaybedilebilir ve bazı yazılım ayarları bozulabilir.

9. İnternet ortamlarda, kendilerini veya ailelerini tehlikeye atacak adres, kredi kartı numarası, evde o an kimin ya da kaç kişinin bulunduğu bilgisi gibi bilgileri üçüncü şahıslara, e-posta veya sohbet programları vasıtasıyla iletebilirler.

İnternet kullanımının sayılan tüm bu olumsuz özelliklerine rağmen pek çok da olumlu etkisi bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

☞ İnternet kullanımı bireylerin yaratıcılıklarının geliştirilmesine katkı sağlar.

☞ Eleştirel düşüncelerinin geliştirilmesinin bir sonucu olarak toplumsal olaylara farklı bakış açısıyla bakmayı öğrenebilirler.

☞ İnternet bireylerin hayal güçlerinin geliştirilmesinde ve düşünce anlamında daha üretken olmaları konusunda bireylere yardımcı olmaktadır.

☞ Bireylerin karşılaştıkları sorunlara karşı pratik çözümler geliştirebilmelerine yardımcı olabilmektedir.

☞ İnternet uygun ve belirli saatler içerisinde kullanıldığı takdirde çocukların araştırırken öğrenmelerini de sağlamaktadır.

ÇOCUKLARI İNTERNETİN OLUMSUZ ETKİLERİNDEN KORUMAK İÇİN ANNE BABALARA TAVSİYELER

1. Her şeyden önce çocuğunuzla iyi bir iletişim içinde olunuz. Çocuğunuzun arkadaşları, zevkleri, korkuları, sevdikleri ve sevmedikleri konular hakkında bilgi sahibi olunuz. Çocuğunuza, her konuyu sizinle paylaşabileceği güvenini veriniz. Sizin yetersiz kaldığınız konularda uzmanlardan yardım alınız.

2. Çocuğunuzun internete girdiği bilgisayarın çocuğun odasında olmamasına, evinizin ortak kullanım alanı içinde olmasına dikkat ediniz.

3. Çocuğunuzun internette kalma süresine ve bilgisayar kullanma süresine mutlaka kısıtlama getiriniz.

4. Her konuda olduğu gibi, bu konuda da ebeveyn olarak çocuklarınıza iyi birer örnek olunuz. Bilinçli ve güvenli internet kullanım kurallarını öğreniniz ve uygulayınız.

5. Çocuğunuzla ve okul öğretmenleriyle birlikte çocuğunuzun yaşına uygun ve güvenli olan internet sitelerinin adreslerini belirleyiniz. Belirlediğiniz sitelerin adreslerini bilgisayarınızın 'sık kullanılanlar' bölümüne kaydediniz. Böylece bu sitelere giriş işlemi daha kolay olacaktır.

6. Teknik önlemler alınız. İstemci tarafında çalışan filtre programları, içerik sınırlandırması yapan İnternet Servis Sağlayıcılar (ISS), sunucu tarafında çalışan filtre programları veya Arama motoru filtreleri kullanınız.

7. İnternette mümkünse çocuğunuzla birlikte gezininiz.

8. Çocuğunuzun internet kullanımını sık sık denetleyiniz. Hangi sitelere girdiği, hangi sohbet ortamlarında bulunduğu konusunda fikir sahibi olunuz.

9. Mümkünse sohbet ortamlarındaki arkadaşlarını tanımaya çalışınız. İzin alınmadan internet üzerinde tanışılan bir kişi ile yüz yüze görüşme yapılmayacağını çocuğunuza anlatınız. Böyle bir durumda oldukça tedbirli olun ve çocuğunuzun görüşmesinde bir

sakinca görmesiniz bile en azından ilk görüşmede çocuğunuzun yanında gidiniz ve görüşmenin halka açık alanda olmasını sağlayınız.

10. Çocuğunuza, internet ortamında yeni tanışılan kişilerin her zaman kendileri ile ilgili doğru bilgiler vermeyebileceği, kimlikleri ve yaşlarıyla ilgili yanıltıcı bilgiler verebileceği gerçeğini anlatınız.

11. Çocuğunuza sizin izniniz olmaksızın, kendi adresini, okulunun adını, telefon numaranızı, ebeveyninin iş adresleri ve iş yeri telefon numaraları gibi kişisel bilgileri internet sohbet ortamında kimseye vermemesi gerektiğini öğretiniz.

12. Çocuğunuzun fotoğrafını hiç bir internet sitesine veya haber grubuna göndermeyiniz.

13. Çocuğunuza, size sormadan internet ortamında alış veriş yapmaması gerektiğini, istenilen kredi kart numaraları bilgilerini vermemesini öğretiniz.

14. Çocuğunuza bilmediği kişilerden aldığı e-postaların içinde yer alan bağlantıları tıklamaması gerektiğini anlatınız. Bu tür bağlantılar çocuğunuzun uygunsuz sitelere ulaşmasına neden olabilir.

15. İnternet sohbetlerinde onlardan yapmamaları gereken ya da onları rahatsız eden bir davranışta bulunmalarını isteyenler olduğu takdirde, sohbeti bırakarak hemen size haber vermesini ve olayı anlatmasını isteyiniz. Çocuğunuzun size güvenmesini sağlayınız. Çocuğunuza kızmayınız, korkutmayınız. Çocuğunuza her konuda destek vereceğinizi hissettiriniz.

16. Şaka yapmak amacıyla dahi arkadaşlarıyla hatta hiç kimseyle korkutmak amacıyla tehdit edici bir üslupla iletişim kurmamalarını anlatınız. Günlük hayatta olduğu gibi, internette de kötü ve kaba kelimeler kullanmamalarını, kibar ve güzel bir dil kullanmalarını isteyiniz.

17. Çevrimiçi ortamlarda okunulan veya karşılaşılan şeylerin doğru olamayabileceğini unutmayınız. Kulağa ve akla çok iyi gelebilen bilgi ve öneriler hatalı ve yanıltıcı olabilir. Çocuğunuza, kendisi ile buluşmak isteyen ve kendini ünlü biri olarak tanıtan kişilere, kendi evine davet eden kişilere ve kendisine para, kredi kartı ve diğer türde hediyeler göndermek isteyen kişilere karşı uyanık olması gerektiğini anlatınız.

18. Çocuğunuzla beraber, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili makul kuralların olduğu bir liste hazırlayınız. Bu listeyi bilgisayarın yakınında her zaman görülebilecek bir yere asınız.

Zübeyir ULUSOY

**Arif Eminoğlu İlköğretim Okulu
Rehber Öğretmeni**

KAYNAKLAR

1. Prof. Dr. Z.Bengi SEMERCİ **Birlikte Büyütelim Çocuk Ruh Sağlığı**, Alfa Yayınları,2006,İstanbul.
2. www.pdrsakinleri.com.
3. Doç. Dr. Figen ŞAHİN (Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, Sosyal Pediatri BD) **İnternet ve Çocuk İstismarı**,
4. Politeknik Dergisi Cilt:10 Sayı: 1 s.
5. Gürol CANBEK , Şeref SAĞIROĞLU Gazi Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü